

Milena Damianova,

Chairperson of the Committee on Education and Science
in the 44th National Assembly of the Republic of Bulgaria

Уважаеми преподаватели, студенти и участници в днешната конференция,

Позволете ми от името на Комисията по образованието и науката в 44-то Народно събрание и лично от свое име да Ви поздравя с провеждането на днешната конференция, посветена на 130 години от началото на педагогическото образование в моя роден град Силистра. Убедена съм, че събитието ще привлече вниманието на обществото и институциите върху значимата роля на педагогическите специалисти и предизвикателствата пред тяхната подготовка. В последното десетилетие говорим за криза в училището, преплетени с може би още по-тежката криза в обществото. Пътищата на децата и възрастните често не се пресичат в ежедневието, а разликите в поколенията със сигурност влияят и върху икономиката. За това избрах да споделя и с Вас някои мои мисли за поколението Z и предизвикателствата пред образователната система, защото това поколение е различно и, ако успеем да му дадем онези знания и умения, които са му нужни всички ще живеем по-добре. Кои са поколението Z? Това са младите хора родени след технологиите, след 1995 година. Те не знаят какво е свят без интернет. Отгледани са в присъствието на пет екрана – смартфон, таблет, компютър, лаптоп и телевизор, които им дават цялата необходима информация за света. Ще цитирам мнението на един учител, който ги определя като „развълнувани, но и също така нервни за своето бъдеще, защото чувстват, че не са напълно подготвени за реалния свят“. Това е поколението, което го е грижа, то цени околната среда, търси компании, които са социално отговорни, вярва в човешките ценности“. През 2016 г. в САЩ е проведено проучването „Поколението Z в класните стаи, създаване на бъдещето“. То обхваща повече от 1000 ученици на възраст от 15 до 17 години и над 400 учители на ученици от поколението Z. Целта на проучването е анкетираните да разкажат как приемат ученето, творчеството и бъдещето. Според данните учениците и учителите приемат, че технологиите са основна характеристика на поколението Z, че учениците от поколението Z учат най-добре чрез правене, че творчеството ще играе най-голяма роля за бъдещия успех на поколението Z и за решаването на днешните предизвикателства, че младите хора от това поколение са само донякъде подготвени за бъдещето. Те искат повече да се фокусират върху креативността в класната стая. Технологиите играят най-важната роля за класната стая на поколението Z, но не е, за да замени традиционните предмети, а за да позволи нови взаимовръзки между тях, както и да провокира нови идеи и сътрудничества. Така, че не е изненада, че 93% от анкетираните ученици са твърдо убедени, че технологиите в класната стая са от съществено значение за развитието на тяхната креативност и за подготовката за бъдещата им кариера. Въпреки това, ако учениците от поколението Z смятат, че тяхното поколение е далеч по-креативно от предишните и винаги търсят по-добър начин да направят нещо, то според учителите на тези ученици това не е напълно вярно. Съществения въпрос е: Как да помогнем на учениците от това поколение да са подготвени за реалния свят? Днес говорим много за образователни реформи, но знаем ли винаги за какво ги правим? Обикновено казваме, че целта е да имаме по-образовани, познаещи и по-можещи млади хора. Но, какво се получава? Ние, като че ли все още вярваме, че децата, които знаят дължината на всяка река са истински грамотни, но в същото време се гордеем и осъзнаваме, че те могат да използват новите технологии, за да намерят тази дължина. Осъзнаваме също така, че трябва да дадем знания и да подготвим детето за едно бъдеще, което е твърде различно от нашето. Но в същото това време го караме да зубри учебник написан днес. Тези и други парадокси са само повърхностната част от дебата за

реформи в образованието. Непрекъснато говорим, че днешните деца трудно се съсредоточават, стресирани са, а това води и до по-ниски оценки. Да, едно лошо качество което наследява от света, в който израства поколението Z е ниското ниво на концентрация. Прекалено трудно задържат вниманието си върху едно нещо, защото още от малки са свикнали да се занимават с няколко дейности наведнъж и това трябва да ни даде ясен знак, че е време да променим училището, а не децата. Вярно е, че хората спорят за образователните методи от хиляди години, но докато в миналото всички са били еднородни, че за да подобрим образованието трябва да подобрим училището, то днес за съжаление все повече са тези, които считат, че най-ефикасно е да промени децата. И това е най-големия ни проблем. Затова реформите се случват бавно. Класната стая на поколението Z трябва да бъде организирана по начин, който да удовлетвори учениците и учителите за постигане на по-добра образователна система. Да има повече възможности за практическо обучение, учениците да бъдат оставени да следват своите любопитства, да се използват повече технологии, да се концентрираме повече върху творчеството в класната стая, защото ако ние разчитаме предимно на учебници и лекции, то младите хора от поколението Z няма да учат така ефективно, ако са седнали на чина, четат или слушат. Поколението Z има подчертано предпочитание да учи визуално чрез обучителни видеоклипове или чрез придобиване на практически опит, като провеждане на експерименти. При поколението Z всеки може да учи със своя собствена скорост и тя може да бъде по-бърза от всякога. Това, обаче не означава, че за децата от поколението Z учителят няма ключова роля, напротив, но той вече е натоварен не просто с ролята на просветител, учителят е този, който трябва да преведе децата през океана на лесно достъпни неистини, защото неумението да различаваме надеждното от фалшивата информация може да доведе до трайни вредни последици при обучението им. Не случайно една от целите на Закона за предучилищното и училищно образование е интелектуално, емоционално, социално духовно, нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете и на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му. Тук ще отворя една скоба и ще кажа, че за Закона толкова дълго се говори, че хората твърдо вярват, че винаги го е имал, но истината е, че законодателният му живот все още е твърде кратък. За това част от промените в него дори не са започнали да работят или поне не работят така, както би ни се искало. И тази цел все още изглежда твърде непостижима за много учители. Има дни, в които цял ден срещам хора от образователната система, които ми казват как едно или друго няма да стане. И в тези дни си мечтая да имам някакъв начин, по който да накарам точно тези хора да повярват, че те са лидери, които могат. Да, аз вярвам, че всеки човек има талант и всеки човек е лидер. Това е и основният принцип на Закона за предучилищното и училищно образование. Светът се развива шеметно и, ако искаме да останем на борда нямаме време да обмисляме как няма да стане, колко е трудно или как са ни отнети възможностите ни. Имаме време само да правим нещата. Поколението Z е нашето настояще, но и нашето бъдеще. То ще бъде такова, каквото ние го направим, то не трябва да зависи от технологиите, а само да ги използваме. Нашето настояще не е в „те-срещу нас“, а „ние-за нас“.